

Αθήνα 12.06.2018

Προς:

κ. Χρήστο Νούνη,

Πρόεδρο

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΑΜΕΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (ΕΛ.Ε.Τ.Ε.Α.)

Θέμα: «Φορολογικό καθεστώς Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης και Συνταξιοδοτικών Ασφαλιστηρίων Συμβολαίων

Αξιότιμε κ. Νούνη,

Σε συνεργασία με τον κ. Απόστολο Δούμα, Διευθύνοντα Σύμβουλο της εταιρείας Prudential Informatics, ανταποκρινόμενοι στην υποβολή σχετικού σας ερωτήματος επί του ανωτέρω θέματος, εξετάσαμε:

- (α) το καθεστώς φορολόγησης των εισφορών και παροχών των κλάδων Εφάπαξ και Σύνταξης των Επαγγελματικών Ταμείων (TEA) προαιρετικής προσχώρησης που συστήνονται και λειτουργούν με βάση τον Ν.3029/2002, άρθρα 7 και 8,
- (β) το καθεστώς Φορολόγησης Ασφαλιστρών και Παροχών που δίδονται με την μορφή Εφάπαξ ή σύνταξης, των ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων.

Οι απαντήσεις επί των ανωτέρω θεμάτων έχουν ως εξής:

1. Φορολόγηση Εισφορών και Παροχών των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (TEA)

Νομοθετικό καθεστώς – εισφορές – παροχές

Σύμφωνα με τον Ν.3029/2002, τα TEA ιδρύονται προαιρετικά ανά επιχείρηση ή κλάδο ή κλάδους εργαζομένων, με πρωτοβουλία των εργαζομένων ή των εργοδοτών

ή με συμφωνία των εργοδοτών και των εργαζομένων, υπό την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των ασφαλισμένων κατά επιχείρηση ή επαγγελματικό κλάδο θα υπερβαίνει τους 100.

Τα TEA, έχουν ως σκοπό την κάλυψη των ασφαλισμένων και δικαιούχων με παροχές, επαγγελματικής ασφαλιστικής προστασίας πέραν της παρεχόμενης από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση για τους ασφαλιστικούς κινδύνους και ενδεικτικά τους κινδύνους γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, επαγγελματικού ατυχήματος, ασθένειας και διακοπής της εργασίας.

Τα TEA χορηγούν παροχές σε είδος ή σε χρήμα που καταβάλλονται περιοδικώς ή εφάπαξ.

(α) Εισφορές μισθωτών και συνταξιούχων

Σύμφωνα με τον Ν.4172/2013 (ΦΕΚ 167/23.07.2013) για τους μισθωτούς και συνταξιούχους, οι εισφορές στα TEA απαλλάσσονται πλήρως της φορολογίας.

Συγκεκριμένα, στο άρθρο 14 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται:

"1. Από τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις εξαιρούνται:

ε) οι ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλει ο εργαζόμενος συμπεριλαμβανομένων των εισφορών εργοδότη και εργαζομένου υπέρ των επαγγελματικών ταμείων που έχουν συσταθεί με νόμο».

Επισημαίνεται επίσης ότι, ο νόμος δεν ορίζει κάποιο ανώτατο όριο στις εισφορές.

(β) Εισφορές ελεύθερων επαγγελματιών

Σύμφωνα με τον Ν.4172/2013 (ΦΕΚ 167/23.07.2013) για τους ελεύθερους επαγγελματίες, οι εισφορές στα TEA απαλλάσσονται πλήρως της φορολογίας.

Συγκεκριμένα, στο άρθρο 22 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται:

«Κατά τον προσδιορισμό του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα, επιτρέπεται η έκπτωση όλων των δαπανών, με την επιφύλαξη των διατάξεων του επόμενου άρθρου του Κ.Φ.Ε., οι οποίες πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της επιχείρησης ή κατά τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές της».

(γ) Εισφορές εργοδοτών

Στο άρθρο 14 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται:

«Άρθρο 14 :Απαλλαγές εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις: ...

ε) οι ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλει ο εργαζόμενος περιλαμβανομένων των εισφορών εργοδότη και εργαζομένου υπέρ των επαγγελματικών ταμείων που έχουν συσταθεί με νόμο.

Επιπρόσθετα, ισχύει και σε αυτή την περίπτωση το ως άνω άρθρο 22 του Ν. 4172/2013 σε συνδυασμό με το άρθρο 23 του ιδίου νόμου.

Τα θέματα αυτά αναφέρονται αναλυτικότερα στην ΠΟΛ 113/2015 η οποία επεξηγεί τα άρθρα 22 και 23 του Ν. 4172/2013.

(δ) Παροχές από επαγγελματικά Ταμεία

Οι παροχές από ΤΕΑ μπορεί να καταβληθούν είτε με την μορφή σύνταξης, είτε με την μορφή εφάπαξ.

Παροχή σύνταξης:

Στο άρθρο 12 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται:

«Άρθρο 12 Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις: ...

3. Ως ακαθάριστα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις θεωρούνται τα εξής:
στ) συντάξεις που χορηγούνται από κύριο και επικουρικό φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης, καθώς και από επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο».

Επομένως, σε περίπτωση καταβολής σύνταξης, το ποσό της παροχής φορολογείται κανονικά με βάση την κλίμακα μισθωτών, προστιθέμενο σε λοιπά σχετικά εισοδήματα που φορολογούνται με τον ίδιο τρόπο.

Παροχή εφάπαξ:

Στο άρθρο 14 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται:

«Άρθρο 14 :Απαλλαγές εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις: ...

στ) η εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή από ταμεία πρόνοιας και ασφαλιστικούς οργανισμούς του Δημοσίου, καθώς και επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο στους ασφαλισμένους και τα εξαρτώμενα μέλη του ασφαλισμένου»

Επομένως, η εφάπαξ παροχή δεν υπόκειται σε φορολόγηση.

Τα ποσά εφάπαξ παροχών από επαγγελματικά ταμεία δηλώνονται στον Πίνακα 6 του Ε1 με τίτλο: «Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων αλλοδαπής, δάνεια, δωρεές, κληρονομίες, επίδομα αλλοδαπής, εφάπαξ ασφαλιστικών οργανισμών κλπ» και δεν υπόκεινται σε εισφορά αλληλεγγύης.

(ε) Φορολόγηση Εισοδήματος από Επενδύσεις Ταμείου Επαγγελματικής Ασφάλισης

Σύμφωνα με τον Ν. 4172/2013 άρθρο 45, ως υποκείμενα φόρου, τα οποία υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, ορίζονται εκτός των άλλων και:

«γ) τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή και στα οποία περιλαμβάνονται και

τα κάθε είδους σωματεία και ιδρύματα, με εξαίρεση μόνο τα κάθε είδους έσοδα που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους, τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο φόρου».

Ειδικότερα, σύμφωνα με την ΠΟΛ 1044/10-02-2015: «Αντίθετα, τα έσοδα που αποκτούν τα πιο πάνω πρόσωπα από δραστηριότητα η οποία δεν συνιστά άσκηση της μη κερδοσκοπικής αποστολής τους αποτελούν αντικείμενο φορολογίας, έστω και αν διατίθενται για την εκπλήρωση του μη κερδοσκοπικού σκοπού τους, δεδομένου ότι σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. γ' του άρθρου 45 του ν. 4172/2013, μόνο τα έσοδα που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους δεν αποτελούν αντικείμενο φορολογίας (σχετ. η αριθ. 383/1973 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους). Έσοδα που αποτελούν αντικείμενο φορολογίας, πέραν αυτών που προέρχονται από κεφάλαιο (τόκοι, εισόδημα από ακίνητη περιουσία, κ.λπ.) και υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, είναι για παράδειγμα και οι συνδρομές από τρίτους - μη μέλη,».

Με βάση τα ανωτέρω, προκύπτει ότι τα έσοδα των Ταμείων από επενδύσεις υπόκεινται σε φορολόγηση εισοδήματος με συντελεστή 29% αλλά και υπολογισμό προκαταβολής για την επόμενη χρήση. Το ως άνω ποσό υποχρέωσης συμψηφίζεται με το ποσό του παρακρατηθέντα φόρου με βάση και το άρθρο 64 του ν. 4172/2013, εφόσον σύμφωνα με την παράγραφο 4: «Σε περίπτωση που η παρακράτηση φόρου δεν εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση ο παρακρατηθείς φόρος πιστώνεται έναντι του φόρου εισοδήματος που πρέπει να βεβαιωθεί από επιχειρηματική δραστηριότητα ή του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, κατά περίπτωση.».

Σύμφωνα με την ΠΟΛ 1113/02.06.2015, ομοίως με το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα: «iii) Ειδικά για τα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα της περ. γ' του άρθρου 45 του ν. 4172/2013 διευκρινίζεται, ότι όσον αφορά στις δαπάνες που αυτά πραγματοποιούν, γίνεται διάκριση ανάλογα με το αν αυτές αφορούν στην επιχειρηματική τους δραστηριότητα ή στην επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους. Το μέρος εκείνων των δαπανών που αφορούν σε επιχειρηματική δραστηριότητα εκπίπτει προκειμένου για τον προσδιορισμό του εισοδήματος αυτού, με την επιφύλαξη των άρθρων 22 και 23. Αντίθετα, δεν εκπίπτουν δαπάνες που

αφορούν έσοδα που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους, τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο φόρου. Σε περίπτωση που υπάρχουν δαπάνες που είναι κοινές, δηλαδή μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία τόσο εισοδήματος υπαγόμενου σε φόρο όσο και εισοδήματος μη υπαγόμενου σε φόρο, τότε οι δαπάνες αυτές επιμερίζονται κατά την αναλογία των αντίστοιχων εσόδων.»

Διευκρινίζεται τέλος ότι η υπεραξία που αποκτούν οι μεριδιούχοι από την εκποίηση μεριδίων ημεδαπών ΟΣΕΚΑ απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος, δεδομένου ότι έχουν εφαρμογή οι ειδικότερες διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 103 του ν.4099/2012, οι οποίες δεν καταργήθηκαν με το ν.4172/2013. Αναφορικά με την πώληση μεριδίων από ΟΣΕΚΑ της ΕΕ, ισχύει η ίδια φορολογική μεταχείριση της υπεραξίας, κατά τα προβλεπόμενα στην πάγια νομολογία ΔΕΕ (C-370/11, Επιτροπή κατά Βελγίου), περί εξομοίωσης με τους μεριδιούχους των ημεδαπών ΟΣΕΚΑ. Στον αντίποδα, η υπεραξία που προκύπτει από την εκποίηση μεριδίων από ΟΣΕΚΑ με έδρα σε τρίτες χώρες φορολογείται με 15%, βάσει του άρθρου 43 του ν. 4172/2013, ελλείψει απαλλακτικής διάταξης.

Συμπερασματικά, ενώ ισχύει γενικός κανόνας εξομοίωσης των εσόδων από κεφάλαιο με έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα, εξαιρούνται τα έσοδα που προκύπτουν από ρευστοποίηση μεριδίων ΟΣΕΚΑ με έδρα την Ελλάδα ή Ε.Ε..

2. Φορολόγηση Ασφαλιστρών και Παροχών Ομαδικών Συνταξιοδοτικών Συμβολαίων σε Ασφαλιστικές Εταιρίες

(α) Ασφάλιστρα (εισφορές) μισθωτών και εργοδοτών

Στο άρθρο 14 του Ν. 4172/2013 αναφέρεται ότι τα ασφάλιστρα στις περιπτώσεις αυτές φοροαπαλλάσσονται:

«Άρθρο 14 :Απαλλαγές εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις: ...

ι) τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται από τον εργαζόμενο ή τον εργοδότη για λογαριασμό του εργαζομένου στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων».

(β) Παροχές από Ομαδικά Συνταξιοδοτικά Συμβόλαια

Στο άρθρο 12 του Ν. 4172/2013 ορίζεται ότι οι εν λόγω παροχές θεωρούνται ως φορολογητέο εισόδημα:

«Άρθρο 12 Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις: ...

3. Ως ακαθάριστα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις θεωρούνται τα εξής: ζ) το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικής παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων».

Ο τρόπος φορολόγησης των εισοδημάτων αυτών και οι σχετικοί συντελεστές φορολόγησης ορίζονται στον Ν. 4172/2013 άρθρο 15 παράγραφος 4:

«Το ασφάλισμα που καταβάλλεται στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων φορολογείται αυτοτελώς:

α) Με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για κάθε περιοδικά καταβαλλόμενη παροχή,

β) Με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%) για εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή μέχρι σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ και με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) για εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή που υπερβαίνει τις σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ. Οι συντελεστές των ανωτέρω περιπτώσεων αυξάνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) σε περίπτωση είσπραξης από τον δικαιούχο ποσού πρόωρης εξαγοράς. Δεν θεωρείται πρόωρη εξαγορά κάθε καταβολή που πραγματοποιείται σε εργαζόμενο ο οποίος έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ή έχει υπερβεί το 60ό έτος της ηλικίας του, καθώς και κάθε καταβολή που γίνεται χωρίς τη βούληση του εργαζομένου, όπως σε περίπτωση απόλυσης του εργαζομένου ή πτώχευσης του εργοδότη».

Επιπρόσθετα, η παροχή από ομαδικό συμβόλαιο υπόκειται σε παρακράτηση Εισφοράς Αλληλεγγύης, εφόσον θεωρείται ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις.

3. Φορολόγηση Ασφαλιστρών και Παροχών Ατομικών Συνταξιοδοτικών Συμβολαίων σε Ασφαλιστικές Εταιρίες

(α) Για τα ασφαλιστροπου καταβάλλεται άπαξ ή περιοδικά

Ο χειρισμός του ασφαλιστρου είναι ο ίδιος με των λοιπών ατομικών ασφαλιστηρίων ζωής, χωρίς να υπάρχει διάκριση για τον τρόπο καταβολής. Η φοροαπαλλαγή έχει καταργηθεί με τον Ν. 4172/2013, δεδομένου ότι, στο «Άρθρο 14 :Απαλλαγές εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις:», δεν υπάρχει αναφορά σε ασφαλιστρα που καταβάλλονται σε Ασφαλιστικές Εταιρίες.

Επίσης, στο άρθρο 2 της ΠΟΛ.1070/2014 (ΦΕΚ.Β580/10.3.2014) αναφέρεται: «Δε λαμβάνονται υπόψη οι δαπάνες για κάθε είδους ασφάλιση».

(β) Παροχή που καταβάλλεται με την μορφή εφάπαξ ή περιοδικά (σύνταξη)

Δεν υπάρχει προς το παρόν φορολόγηση (Υπ. Οικ. 1045451/17.5.91 ΠΟΛ.1110) διότι αφορά σε επιστροφή κεφαλαίου. Σε περίπτωση που την εξαγορά λαμβάνει τρίτος, τότε εμπίπτει στις φορολογικές διατάξεις περί δωρεάς ενώ αν τη λαμβάνει κληρονόμος, εμπίπτει στις διατάξεις περί φορολογίας κληρονομιών.

Αν, στους όρους του ασφαλιστηρίου συμβολαίου προβλέπεται η δυνατότητα μερικής εξαγοράς, εφαρμόζεται επίσης η ως άνω φορολόγηση.

Με εκτίμηση,

Ο Ορκωτός Ελεγκτής

Βρουστούρης Παναγιώτης

Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος

 ECOVIS HELLAS SA
ΕΚΟΒΙΣ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ 971 Τ.Κ. 15232 ΧΑΛΑΝΔΡΙ, ΑΘΗΝΑ
Α.Φ.Μ. 997984892 Δ.Ο.Υ. Φ.Α.Ε. ΑΘΗΝΩΝ
Α.Μ.Α.Ε. 68342/01ΑΤ/8/09/ΖΤ, Τ.Ε.Μ.Η. 008892501000
ΤΗΛ. 210 6004793